

Nr 160.

Av herr **Gustafsson** i Bogla **m. fl.**, om viss ändring av 7 § lagen om folkpensionering.

Frågan om pensionering av i enskild tjänst anställda har tilldragit sig ett allt större intresse. Ett icke obetydligt antal företag har sålunda genomfört pensionsförsäkring för sina tjänstemän och därmed jämställda. Under de senaste åren ha även allt flera företag beslutat avsätta betydande belopp till pensionsfonder eller på annat sätt vidtagit åtgärder för tryggheten av även kroppsarbetarnas försörjning efter slutad tjänst. Om vi således finna att åtskilligt redan utträttats, nödgas vi dock konstatera, att mycket återstår att göra på detta område. Det stora flertalet anställda ha för sin ålderdom inte någon annan inkomst tryggad än den folkpensioneringen tillförsäkrar dem. Då emellertid denna pension i regel inte är tillräcklig för full försörjning, betyder detta, att många måste anlita anhörigas eller samhällets hjälp i andra former för sin bärgning under ålderns dar.

Frågan om frivillig pensionering av i enskild tjänst anställda har emellertid blivit föremål för offentlig utredning. De för denna frågas utredning särskilt tillkallade sakkunniga ha under år 1938 slutfört sitt uppdrag och avgivit betänkande i ärendet med förslag till lag om frivillig pensionering av i enskild tjänst anställda. I samband härmed har även framkommit förslag om utredning av frågan om obligatorisk pensionering av anställda. Pågående utredning har emellertid visat att pensioneringen ingalunda är en lättlöst fråga. Den kan medföra betydelsefulla konsekvenser på vissa områden av det ekonomiska livet. Man torde därför knappast kunna vänta en omedelbar lösning av densamma. Pensioneringen utöver den utgående folkpensionen är alltså tills vidare beroende av den enskilde arbetsgivarens och anställdes egna åtgöranden.

Intresset hos arbetsgivarna för den frivilliga pensioneringen av anställda har vuxit i betydlig omfattning under senare år. I Svenska Personal-Pensionskassan funnos sålunda vid slutet av år 1917 19 arbetsgivare som passiva medlemmar och anställda — aktiva medlemmar — till ett antal av 1,137. Motsvarande siffror vid slutet av år 1937 uppgingo till 1,635 resp. 36,937. De anförda siffrorna giva alltså vid handen, att en snabb utveckling ägt rum beträffande den frivilliga pensioneringen av tjänstemän och därmed jämställda.

Däremot framgår av sakkunnigebetänkandet att frågan om arbetarnas pensionering icke i samma mån blivit beaktad av arbetsgivarna. Övervägande antalet arbetsgivare tillämpa nämligen endast pensionering av tjänstemän och därmed jämförlig personal. Orsakerna till detta förhållande,

som ställer kroppsarbetarna i pensionshänseende i ett avsevärt sämre läge än tjänstemännen, skola inte här närmare beröras. Vi konstatera blott att detta i allmänhet f. n. tyvärr är fallet och betona i detta sammanhang att tiden nu borde vara mogen för en högre uppskattning av arbetarnas insatser i det produktiva livet samt att arbetarna böra äga samma rätt till trygghet på ålderdomen som tjänstemän och därmed jämställda.

I det förut åberopade sakkunnigbetänkandet föreslås bl. a. att hel ålderspension skall utgöra 50 procent av pensionsunderlaget. Då industriarbetarnas inkomster f. n. i medeltal torde uppgå till c:a 2,500 kronor om året, skulle alltså en arbetarepension med detta underlag uppgå till c:a 1,250 kronor.

Om den föreslagna frivilliga pensioneringen av i enskild tjänst anställda under de närmaste åren komme att genomföras i enlighet med ovan anförda grunder och i tillräcklig omfattning, så vore ju därmed pensioneringsfrågan för mycket stora grupper av kroppsarbetare löst på ett förhållandevis tillfredsställande sätt.

Att åtskilliga arbetsgivare finnas i vårt land som äro intresserade av att medverka till en lösning av arbetarnas pensionsfråga torde kunna antagas, men för många små företagare och även för mindre ekonomiskt bärkraftiga företag torde nog de ekonomiska konsekvenserna av en helt genomförd pensionering enligt av sakkunnige föreslagna grunder medföra betänkligheter.

Kunde däremot en kombination av folkpensionering och frivillig pensionering ske, så att båda komplettera varandra, bleve självfallet de ekonomiska förpliktelserna icke så stora för företagen som fallet blir vid en fullt genomförd frivillig pensionering.

Men om en lösning av arbetarepensioneringen skulle ske som ett komplement till folkpensioneringen, är en ändring i hög grad önskvärd av nu gällande bestämmelser i lagen om folkpension 7 §, i vilken stadgas, att det avdragsfria beloppet för de s. k. privilegierade inkomsterna skall uppgå till 300 kronor i ortsgrupp 1, 350 kronor i ortsgrupp 2 samt 400 kronor i ortsgrupp 3. Om ifrågavarande belopp höjdes med 300 kronor i varje ortsgrupp skulle detta medföra betydliga förbättringar.

En gift arbetare, där båda makarna erhålla pensionstillägg i ortsgrupp 1 som t. ex. erhöle 600 kronor om året i pension från det företag i vilket han varit anställd, kunde då uppbära 500 kronor om året i tilläggs pension plus 140 kronor i grundpension och komme alltså upp i en årlig inkomst av 1,240 kronor, alltså ungefärligen till samma belopp som sakkunnige beräknat att den helt genomförda frivilliga pensioneringen skulle lämna, då pensionsunderlaget uppgår till 2,500 kronor.

En annan sak som även bör beaktas i detta sammanhang är det förhållandet, att det gives fall då kommuner tillhörande ortsgrupp 1 beviljar makar

som åtnjuta folkpension med 600 kronor om året ett årligt kommunalt bidrag med 500 kronor. Dessa pensionärer erhålla alltså en årlig inkomst av 1,100 kronor. Det borde väl kunna anses såsom eftersträvansvärt, att personer som genom att erlægga pensionsavgifter till en frivillig försäkring och sålunda själva i viss mån söka att sörja för sin trygghet på ålderdomen kunna beredas en levnadsstandard, som icke är underlägsen den som människor kunna få genom samhällelig hjälpverksamhet utan att de personligen gjort några insatser för att trygga sin försörjning på ålderdomen.

Men oavsett frågan om den frivilliga pensioneringen och huru densamma kan komma att lösas under den närmaste framtiden, talar ännu ett skäl för en ändring av bestämmelserna rörande de avdragsfria beloppen för de s. k. privilegierade inkomsterna.

Flera av de företag här i landet vilka före folkpensionsreformen år 1935 beviljade understöd till sina arbetare med 600 kronor om året eller mera ha sedermera minskat dessa understöd till 300 kronor, under hänvisning till bestämmelserna rörande de s. k. privilegierade inkomsterna. Här åsyftade företags handlingssätt visar att en ändring av dessa bestämmelser är väl motiverad.

Säkerligen var det icke statsmakternas mening att bestämmelserna rörande folkpensionen skulle utnyttjas av de stora bolagen på sätt som nu skett och sker i icke ringa utsträckning.

Syftet med folkpensionsreformen var givetvis att förbättra de gamlas ekonomiska villkor och höja deras levnadsstandard. Men i nu berörda fall har detta icke blivit följden.

Med anledning av vad som sålunda anförts hemställes härmed,

att riksdagen må besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att förslag rörande sådan ändring av 7 § av lagen om folkpension, att det avdragsfria beloppet i de fall, då årsinkomsten beror av pension eller understöd på grund av arbetsanställning, höjes med 300 kronor i samtliga ortsgrupper, måtte föreläggas riksdagen.

Stockholm den 18 januari 1939.

Aug. Spångberg.

Carl Hoppe.

Edvin Gustafsson
i Bogla.

Ruth Gustafson.
